УДК 348:348.581:348.583:347.97/99:343.1:341.492:930.1(091)
DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-10/6

ІНКВІЗИЦІЙНЕ РОЗСЛІДУВАННЯ В СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ СУДОВІЙ ПРОЦЕДУРІ

INQUISITION INVESTIGATION IN MEDIEVAL JUDICIAL PROCEDURE

Санжаров В.А., к.ю.н.,
старший викладач кафедри теорії та історії держави і права
Навчально-науковий інститут права Державного податкового університету

Мацелик М.О., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
Навчально-науковий інститут права Державного податкового університету

Санжарова Г.Ф., старший викладач
кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Стаття присвячена дослідженню запровадження інквізиційного розслідування в цивільну та кримінальну процедури західноєвропейського церковного і світського судочинства в Середні віки. Проаналізовано еволюцію змісту, особливостей та застосування інквізиційної процедури від часів римської імперії до її закріплення в процесуальному праві в Середні віки. З'ясовано, що процедура «інквізиції» (збору доказів для судового позову) походить від римського права; вона була одним із багатьох заходів «ex officio», які застосовували державні службовці. Констатовано, що римське право передбачало детальні терміни та поняття для оцінки правопорушень, а також відповідну процедуру розгляду справ. Відзначено, що весь хід провадження «per inquisitionem» – визначення того, коли почати процедуру, рішення, яким обвинуваченням віддати перевагу і проти кого, представлення свідків, отримання їхніх показань, відповідь на претензії та аргументи відповідача, прийняття рішення та проголошення вироку – перебував у руках судді, який таким чином поєднував функції слідчого та прокурора зі своєю роллю судді. Розвиток середньовічної процедури інквізиції базувався на римському понятті злочину «образи величності». Автори вважають, що утвердження інквізиційної процедури відображало фундаментальні перетворення в європейській правовій культурі протягом XII століття. Відзначено, що принципи «officium inquisitionis» були зібрані та систематизовані в трьох середньовічних збірниках канонічного права: «Декреталіях» папи Григорія IX (1227–1241), «Книзі шостій» папи Боніфація VIII (1294–1303) та «Клементинах» папи Клемента V (1305–1314). Зроблено висновок, що інквізиційна процедура, запроваджена папою Інокентієм III (1198–1216), стала найпоширенішою формою цивільного та кримінального процесу як у нижчих, так і у вищих інстанціях церковної та світської юрисдикції.

Ключові слова: цивільне право, кримінальне право, канонічне право, процесуальне право, судочинство, Середні віки.

The article is devoted to the study of the introduction of inquisitorial investigation into the civil and criminal procedures of church and secular justice in Western Europe in the Middle Ages. The evolution of the content, features and application of the inquisitorial procedure from the time of the Roman Empire to its consolidation in procedural law in the Middle Ages is analyzed. It turns out that the procedure of 'inquisition' (gathering evidence for a lawsuit) originates from Roman law, it was one of the many 'ex officio' measures used by public officials. It has been established that Roman law provided for detailed terms and concepts for the evaluation of offenses, as well as the corresponding procedure for the consideration of cases. It was noted that the entire course of the proceedings 'per inquisitionem' – determining when to start the procedure, deciding which accusations to prefer and against whom, presenting witnesses, receiving their statements, responding to the defendant's claims and arguments, making a decision and pronouncing the sentence – was in in the hands of a judge who thus combined the functions of an investigator and a prosecutor with his role as a judge. The development of the medieval inquisition procedure was based on the Roman concept of the crime of 'insulting majesty'.

The authors believe that the development of the inquisitorial procedure reflected fundamental changes in European legal culture during the 12th century. It was noted that the principles of 'officium inquisitionis' were collected and systematized in three medieval collections of canon law: the "Decretales" of Pope Gregory IX (1227–1241), the "Liber Sextus" of Pope Boniface VIII (1294–1303), and the "Clementinae" of Pope Clement V (1305–1314). It is concluded that the inquisitorial procedure introduced by Pope Innocent III (1198–1216) became the most common form of criminal process both in lower and higher instances of ecclesiastical and secular jurisdiction.

Key words: Civil Law, Criminal Law, Canon Law, Procedural Law, Judiciary, Middle Ages.

Актуальність. Сучасне процесуальне право закладено в нормах, які орган державної влади склав для своєї території чи населення і до яких підпорядковані всі суди у сфері його юрисдикції. Середньовічне процесуальне право за походженням і дією було істотною ознакою, продуктом самого суду, тобто принципово не було прив'язане до політичних кордонів. Відродження юриспруденції внаслідок рецепції римського права змінило правову систему та сприяло розробці загального процесуального права («ius commune iudiciale або processuale») на більшості теренів Європи. Протести проти непомірних затримок і надмірних витрат, спричинених недоліками чинної процесуальної системи, були звичним явищем в історії кожної високорозвиненої правової системи, починаючи з давнини і до сьогодення. В Середні віки аби запобігти вадам традиційної римської судової процедури були розроблені процесуальні нововведення (серед них інквізиційна процедура), які прискорювали за рахунок спрощення окремих елементів процедури судовий розгляд справ та посилювали ефективність дій проти винних [1, с. 14]. Досвід запровадження інквізиційного розслідування в цивільну та кримінальну процедури західноєвропейського церковного і світського судочинства в Середні віки, безумовно, потребує дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У період Відродження інквізиція стала символом відсталості середньовічної Церкви, символом переслідувань, які позбавляли особистість права на незалежне мислення та висловлювання особистих поглядів і релігійних переконань. Протестантська історіографія протягом трьох століть починаючи з «Магдебурзьких центурій» плідно попрацювала над формуванням «чорної легенди» про інквізицію: зловісний трибунал, що вистежував кожного без винятку і кожен акт непослуху Церкві та у відверто жорстокий спосіб карав винних. Інквізиційна судова процедура також була об'єктом ніщивної критики [2, с. 26–30]. Негативне бачення інквізиції домінувало в історіографії аж до кінця XIX ст. Наразі на зміну упередженим роботам та судженням прийшла зважена наукова дискусія щодо цього феномену. Інтенсивні дослідження середньовічного процесуального права

зарубіжними (Кнут Вольфганг Ньорр [3], Вінфрід Трусен [4, с. 171–215], Річард Фраер [5, с. 97–111], П'єр Вірджініо Аймоне Брайда [6, с. 591–634], Лота Кері [7, с. 226–268] та інші) і вітчизняними (М. Мацелик, В. Санжаров та інші) [1, с. 9–20; 8, с. 51–55; 9] істориками права в останні кілька десятиліть дозволили по новому подивитись на походження та розвиток інквізиційної процедури в середньовічному церковному і світському судочинстві. Завдяки багатотомній публікації Австрійським культурним інститутом в Римі (Отмар Хагенедер, Антон Хайдахер, Альфред Стрнад, Андреа Зоммерлехнер, Кристоф Эггер, Райнер Мюрауэр, Вернер Малечек та інші) регістру папи Інокентія III [10], що розпочалася в 1962 році і триває досі, була чітко визначена і описана фундаментальна роль Інокентія III у формуванні інквізиційної процедури (Маркус Хірте) [11]. Разом з тим питання процесуального складника середньовічного судочинства потребує подальшого поглибленого вивчення з урахуванням новітніх концепцій і останніх досліджень в вивченні архівних матеріалів.

Мета статті полягає в дослідженні запровадження інквізиційного розслідування в цивільну та кримінальну процедури західноєвропейського церковного і світського судочинства в Середні віки.

Виклад основного матеріалу. Процедура інквізиції походить від римського права. У римській юриспруденції інквізиція була одним із багатьох заходів «ex officio», які застосовували державні службовці. Так вона («inquisitio») використовувалася при звинуваченнях у наклепі («diffamatio»), коли, щоб розпочати судову процедуру, чиновники мали оцінити, чи були звинувачення законними.

У класичній латині термін «inquisitio» стосувався кількох різних речей. У античній літературі від Плавта до Квінтіліана «inquisitio» позначав «пошук чогось». У першому столітті до нашої ери Цицерон використовував терміни «inquisitio» і «investigatio» як синоніми, обидва позначали процес знайомства з чимось і дослідження цього («De officiis» 1.13). Цицерон також використав форму дієслова «inquirere» в значенні «збір інформації про щось» («De officiis» 2.44) [2, с. 197]. У цьому сенсі термін «інквізиція» не стосувався жодної конкретної юридичної процедури. Термін «inquisitio» увійшов до юридичного дискурсу римського права значно пізніше, у II та III століттях нашої ери, він використовувався для опису процедури збору доказів для судового позову. Посадову особу, відповідальну за збір доказів щодо вчиненого правопорушення, називали «інквізитором». Обидва терміни стосувалися цивільної процедури, відомої як «legis actio» у римському праві [12, с. 123–139; 13, с. 297–301]. Судове слідство проходило в два етапи: «in iure» і «apud iudicem» [14, с. 154–155; 12, с. 149–157, 171–177]. Перший етап відбувався перед державним судовим органом, зазвичай в особі претора, який аналізував підстави повідомленого конфлікту та вирішував, який суд має розглянути справу та винести вирок. На цій стадії розгляду справи сторона, яка подала позов, мала зібрати всі необхідні докази, щоб довести законність конфлікту. Збиранням доказів у цій конкретній справі («inquisitio») займався позивач або найнятий ним інквізитор. Після збору доказів претор («praetor») призначав суддю («arbitor», «iudex»), римського громадянина з відповідною кваліфікацією та досвідом [12, с. 60–63]. Судова влада судді походила безпосередньо від претора і обмежувалася конкретною справою, яку йому доручали. Суддя заслуховував учасників конфлікту, аналізував зібрані докази та виносив вироки [12, с. 177].

У судовому процесі процедура базувалася на приватному звинуваченні («accusatio») і додатково захищалася законом про відплату («таліон», «ius talionis»). Таліон був вкрай несприятливим для обвинувача: якщо суддя відхиляв висунуті звинувачення як безпідставні, позивач мав бути призначений таким же покаранням, яке було б призначено винному за вироком, що обвинувачував. Страх перед наслідками «закону про відплату» змусив багатьох людей відмовитися від здійснення своїх прав по цій процедурі, і, таким чином, правопорушники залишалися вільними від звинувачень. У середині II століття до нашої ери з'явилась нова процедура (окрім «legis actio»), відома як «формула». І в цьому випадку вся відповідальність за збирання доказів і їх подання в суді лягала на обвинувача. У «формулі» судовий процес розгортався письмово. Отримавши необхідні докази, претор або провінційний магістрат складали на їх основі звіт, своєрідну декларацію, яка називалася «формулою». У звіті містилися резолюції судді та детальний опис суті конфлікту [12, с. 158–165]. «Формула» як така, ставала основою для подальшого дослідження, оскільки вона визначала коло суперечок і сферу компетенції, яка обмежувала дії судді.

За часів імперії римські цивільні та кримінальні закони зазнали ґрунтовних трансформацій, щоб адаптуватися до нових політичних та законодавчих реалій [12, с. 68–69, 87–88]. Імператор зайняв панівне місце у новому правопорядку: він уособлював не лише вищу виконавчу, а й вищу законодавчу владу. Імператорські постанови мали беззаперечну юридичну силу; вони встановлювали правовий порядок або змінювали його залежно від волі імператора [12, с. 84–86]. Імператорські конституції, зібрані в «Кодексі» Феодосія, опублікованому в 438 році, і «Кодексі» Юстиніана (основі середньовічного «Corpus iuris civilis») [12, с. 99–111] з першої половини VI століття визначили основні сфери судових норм та принципи судочинства. Кодифікації не тільки зафіксували певний стан розвитку права, вони дозволяють відтворити динаміку розслідувань, постанов і призначення покарань на території Римської імперії.

Протягом I століття нашої ери все більш централізована державна влада підпорядковувала імператору посадовців усіх рангів. Діапазон їх юридичної влади ставав дедалі ширшим, виходячі за межі лише приватних справ. У новій системі претори виступали ініціаторами розслідувань за власним бажанням. Нова процедура надання повноважень державним органам отримала назву екстраординарного дознання «cognitio extraordinaria» («cognitio extra ordinem») [12, с. 185–193]. Інквізиція, ініційована і здійснювана претором, посідала чільне місце у дознавальному процесі. У інквізиційній процедурі претор контролював весь кримінальний процес: він збирав докази, оцінював їх і виносив вирок.

Правова система Середньовіччя прийняла три види розслідування, розроблені в рамках римського права: «accusatio», «denuntiatio» та «inquisitio» (X 5.1) [15, т. 2, ст. 733–748; 13, с. 262–267]. У процедурі «accusatio» звинувачення висувалося позивачем; іншими словами, воно базувалося на позові, представленому приватною особою [1, с. 13–14]. На цю особу також покладалися обов'язки по збору доказів («plena probatio») та їх представленню в суді. У процедурі «denuntiatio» процес ініціював і здійснював державний службовець на підставі отриманого запиту («delatio»). Інквізиційний процес ґрунтувався на публічній репутації, «злісній славі» («publica fama») [16, с. 119–147] – стійкому, поширеному переконанню, що особа вчинила правопорушення, – яка повідомляла про злочин і вказувала на винного. В аккузаційному, «обвинувачувальному» процесі вину підозрюваного встановлювали присягою [1, с. 14]. Кримінальні процеси «per denuntiationem» та «per inquisitionem» вимагали систематичного збору та аналізу доказів, які виконував суддя. Основна роль процедури «inquisitio» полягала в розгляді справ про злочини, які залишалися більш-менш таємними. Розвиток інквізиційної процедури відображав фундаментальні перетворення в європейській правовій культурі протягом XII століття [5; 17]. Поява централізованих монархічних держав завдяки зростанню влади монарха

і підпорядкованого йому адміністративного апарату підвищили ефективність карного механізму переслідування, суду та покарання злочинців. Монарх був верховним джерелом права; він одночасно вводив норми і гарантував їх дотримання заради підтримки суспільного порядку. Злочини порушували існуючий суспільний лад, ефективні судові інституції мали забезпечити швидке і невідворотне покарання злодіїв, зміцнюючи позиції монарха як гаранта суспільної безпеки та спокою.

Процес політичної консолідації влади призвів до заміни звичаєвого права, натхненного місцевою племінною традицією, кодифікованою правовою системою, що походила від римського права [17, с. 3–11]. Римське право передбачало детальні терміни та поняття для оцінки правопорушень, а також відповідну процедуру розгляду справ. Вплив римського права відчутний також в одному з найважливіших збірників канонічного права середини XII століття – у «Декреті» Граціана [18, с. 133–137; 14, с. 119–146]. Канонічна цивільна процедура («ordo iudiciarius») вже на початку XIII ст. була складною і технічною, а протягом століття вона ставала все більш складною та вимогливою [6, с. 591–634]. Папська курія ініціювала розгляд справ відносно кримінальних злочинів («crimina», «excessus», «enormia», «enormitates») за процедурою «inquisitionis negocia».

Реформа правової структури передбачала освіченість та компетентність суддів; суддівські посади займають юристи з університетською освітою. В другій половині XII сторіччя судові випробування (ордалії) зникають з практики спочатку церковного суду, а потім і цивільних судів [1, с. 15]. На зміну ордаліям замінили нові методи перевірки обвинувачення та визнання підозрюваного винним. У ході розслідування обставин злочину та встановлення його виконавця допитувались свідки, а також обвинувачений. Безпомилковими доказами вважались визнання провини обвинуваченим («confessio») або підтвердження звинувачень показаннями щонайменше двох свідків, які заслуговують на довіру (компургація) [1, с. 16]. Судова процедура передбачала можливість застосування тортур [7, с. 226–268].

Становлення канонічного інквізиційного процесу припало на рубіж XII ст. (поодинокі випадки застосування інквізиції відомі і раніше). Офіційні єдині принципи інквізиційної процедури в канонічному праві були створені папою Інокентієм III (1198–1216): він прагнув створити однорідну судову процедуру у випадках законної підозри про порушення канонічного права. Процедура включала збір і оцінку доказів правопорушення і перевірку законності звинувачення [11; 5, с. 97–111]. Середньовічний «inquisitio» походив з процедури римського права, яка зазвичай застосовувалася у справах про наклеп («diffamatio») [4, с. 179–190]. У 1199 році Інокентій III в буллах «Licet Heli» та «Nichil est pene» виклав принципи пошуку істини у справах про наклеп [4, с. 170–173]. Судове провадження розпочиналось «ex officio» після повідомлення про серйозну підозру («violentia suspicio») в порушенні канонічного права. Ключова роль у процедурі інквізиції відводилася «mala fama», включаючи всі види повідомлень і скарг, що вказували на злочин. У таких випадках церковний суд повинен був перевірити правомірність звинувачень і прийняти рішення про відкриття судового процесу («inquisitio famae»). Інокентій III вимагав, щоб усі підозрювані особи зняли звинувачення за допомогою присяги («purgatio canonica») і кількох гарантів, які підтверджували це свідченнями [1, с. 15–16]. Якщо підозрюваний не проходив процедуру, виносилося рішення про відкриття кримінального провадження. Юридична слабкість «inquisitio famae» полягала в тому, що суд зосереджувався на достовірності обвинувачення, а не на пошуку істини щодо злочину як такого. Підозрювані особи зазвичай не мали труднощів із процедурою очищення [10, т. 2, с. 477–480, № 250 (260), с. 434–436, № 227 (236); 4, с. 179–184].

Папа Інокентій III запровадив новий механізм перевірки звинувачень. Булла «Qualiter et quando» від 26 лютого 1206 р. пояснила «як і коли прелат повинен приступити до розслідування та покарання за надмірності своїх підданих» [19, с. 281–305]. Спираючись на біблійну традицію, папа ввів поняття «обурення» («clamor») до сфери канонічного права. Щоб розпочати судовий процес «чуток» було достатньо. В «Книзі Буття» папа знайшов опис покарання, накладеного на мешканців Содому і Гоморри, проти яких «зростають чутки про Содом і Гоморру, і їхній гріх став дуже тяжким» (Буття 18.20). Коли Бог дізнався про їхні провини, то вирішив перевірити «чи це так» (Буття 18.21). Інокентій III також нагадав притчу Христа про несправедливого управителя, який розтринькав довірене йому багатство. І в цьому випадку втручання Господа було викликане чутками про марнотратство управителя [1, с. 16].

Відповідно до декреталії Інокентія III, скарги «per clamorem et famam» було достатньо для оголошення справи про наклеп («diffamatio») і початку розслідування. Суддя мав перевірити походження та достовірність отриманого звинувачення. Перше питання стосувалося фактичних мотивів інформаторів. Суддя мав встановити любов'ю («ex caritate») чи ненавистю («ex odii fomite») надихалися заявники. Слідство відкривалося лише за умови, що свідчення дали чесні та загальноповажні особи. Така попередня перевірка достовірності звинувачень («inquisitio famae») призвела до скасування всіх звинувачень, висунутих брехунами або нечесними особами («non quidem a malivolis et maledicis sed providis et honestis») [10, т. 8, с. 342–346, № 201]. Правові рішення декреталії «Qualiter et quando» були повторені в декретах Четвертого Латеранського собору [20, с. 42–46; 19; 4, с. 214–215]. Декрети розглядали слідчу процедуру («inquisitio») як третій варіант, поряд з доносом («denutiatio») і звинуваченням («accusatio»). Це був один із способів відкриття позовів у церковному суді [14, с. 147–158; 13, с. 297–301].

Наступним етапом розвитку інквізиційного процесу стала булла «Inquisitionis negotium» 1212 р.: папа Інокентій III підкреслив, що покарання може бути застосоване до засудженого лише за умови безпомилкових доказів злочину. «Infamia seu clamosa insinuatio» мав бути заснований на свідченнях людей бездоганної репутації («apud bonos et graves»). Папа наполягав, щоб слідча процедура не розглядала звинувачення, висунуті ворогами підозрюваного. Як і в обвинувальному процесі, обвинуваченому було дозволено знати імена своїх обвинувачів, а також зміст свідчень проти нього.

Весь хід провадження «per inquisitionem» – визначення того, коли і якщо почати процедуру, рішення, яким обвинуваченням віддати перевагу і проти кого, представлення свідків, отримання їхніх показань, відповідь на претензії та аргументи відповідача, прийняття рішення та проголошення вироку – перебував у руках судді, який таким чином поєднував функції слідчого та прокурора зі своєю роллю судді. Найстаріший посібник з інквізиції, створений інквізиторами Лангедоку, «Processus inquisitionis» 1248 року засвідчив, що відкритими були лише два елементи інквізиційної процедури: урочисте відкриття інквізиції («praedicatio generalis») і остаточне винесення вироків і призначення покарань («sermo generalis»). вважав praedicatio generalis першим кроком на порядку денному інквізиторів.

Інквізиційна процедура, запроваджена Інокентієм III, стала найпоширенішою формою кримінального процесу як у нижчих, так і у вищих інстанціях церковної та світської юрисдикції. Протягом першої половини XIII століття канонічне право виділяло інквізиційну процедуру проти єретиків як особливу форму розслідування. У результаті були розроблені принципи, які керували розшуком, судом і пока-

ранням, застосовним до ймовірних єретиків. Увесь комплекс пастирських і судових заходів, спрямованих проти єретиків, також називався «inquisitio haereticae pravitatis» або «offiicium inquisitionis». У папських документах було чітко визначено головну мету «officium inquisitionis»: її впроваджували для боротьби з усією єрессю та захисту католицької віри (VI 5.2.8) [15, т. 2, ст. 1071–1072]. Проводячи «officium inquisitionis», папські інквізитори мали на меті повне «знищення» єресі («destructio haeresis»). Це відбувалося або через успішне переконання, коли єретики відмовлялися від своїх помилок і наверталися («conversio ad veram catholicam fidem»), або через їх звинувачення та передачу світській владі («exterminatio»).

Фундаментальні папські документи, що містять принципи «inquisitio haereticae pravitatis», були включені до трьох середньовічних збірників канонічного права: «Декреталій» Григорія IX (X 5.7) [15, т. 2, ст. 778–790; 9, с. 421–423; 21], «Книги шостої» Боніфація VIII (VI 5.1) [15, т. 2, ст. 1069–1078] та «Клементин» Клемента V (Clem 5.3) [15, т. 2, ст. 1181–1184; 22; 23, с. 51]. Ці збірники надали ключові точки відліку як для синодальних статутів, так і для посібників, призначених для інквізиторів.

Висновки. Основні висновки можна сформулювати наступним чином: 1. Процедура «інквізиції» (збору доказів для судового позову) походить від римського права, вона була одним із багатьох заходів «ex officio», які застосовували державні службовці; римське право передбачало детальні терміни та поняття для оцінки правопорушень, а також відповідну процедуру розгляду справ. 2. Розвиток інквізиційної процедури відображав фундаментальні перетворення в європейській правовій культурі протягом XII століття. 3. Весь хід провадження «per inquisitionem» – визначення того, коли починати процедуру, рішення, яким обвинуваченням віддати перевагу і проти кого, представлення свідків, отримання їхніх показань, відповідь на претензії та аргументи відповідача, прийняття рішення та проголошення вироку – перебував у руках судді, який таким чином поєднував функції слідчого та прокурора зі своєю роллю судді. 4. Принципи «officium inquisitionis» були зібрані та систематизовані в трьох середньовічних збірниках канонічного права: «Декреталіях» папи Григорія IX (1227–1241), «Книзі шостій» папи Боніфація VIII (1294–1303) та «Клементинах» папи Клемента V (1305–1314). 5. Інквізиційна процедура, запроваджена папою Інокентієм III (1198–1216), стала протягом Середніх віків найпоширенішою формою кримінального процесу як у нижчих, так і у вищих інстанціях церковної та світської юрисдикції в Західній Європі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мацелик М. О., Бинюк Н. М., Санжарова Г. Ф. Середньовічне церковне судочинство: цивільний та кримінальний процеси. *Ірпінський юридичний часопис. Серія: право.* 2022. Вип.1 (8). С. 9–20.
2. Kras P. The System of the Inquisition in Medieval Europe. Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Warszawa, Wien: Peter Lang, 2020. 524 s.
3. Nörr K.W. Romanisch-kanonisches Prozessrecht: Erkenntnisverfahren erster Instanz in civilibus. Berlin, Heidelberg: Springer-Verlag, 2012. XI, 241 s.
4. Trusen W. Der Inquisitionsprozeß: seine historischen Grundlagen und frühen Formen. *Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte: Kanonistische Abteilung.* 1988. Bd. 74. S. 171–215.
5. Fraher R.M. IV Lateran's Revolution in Criminal Procedure: The Birth of 'inquisitio', the End of Ordeals and Innocent III's Vision of Ecclesiastical Politics. *Studia in honorem eminentissimi cardinalis Alphonsi M. Stickle* / a cura di R.J. Castillo Lara. Roma, 1992. P. 97–111.
6. Aimone Braida P.V. Il processo inquisitorio: inizi e sviluppi secondo i primi decretalisti. *Apollinaris. Commentarius Istituti Utriusque Juris.* 1994. Vol. 67. Issue 3–4. P. 591–634.
7. Kéry L. Inquisitio – denunciatio – exceptio: Möglichkeiten der Verfahrenseinleitung im Dekretalenrecht. *Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte: Kanonistische Abteilung.* 2001. Bd. 87. S. 226–268.
8. Санжаров В. А., Мацелик М. О., Санжарова Г. Ф. Злочини і «кримінальні» провадження проти прелатів в церковному судочинстві XII–XIV століть. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2022. № 7. С. 51–55. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-7/9.
9. Санжаров В. А. Декретальне право в Західній Європі у XII–XIII століттях. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2017. № 6. С. 421–423.
10. Die Register Innocenz'III / bearb. von O. Hageneder, A. Haidacher… Graz: H. Böhlau – Wien, 1964–2023. 15 Bd.
11. Hirte M. Papst Innocenz III., das IV. Lateranum Konzil und die Strafverfahren gegen Kleriker: eine registergestützte Untersuchung zur Entwicklung der Verfahrensarten zwischen 1198 und 1216. Tübingen, 2005.
12. Kolańczyk K. Prawo rzymskie. Warszawa: W. Kluwer, 2021. 560 s.
13. Підопригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 528 с.
14. Dębiński A. Church and Roman Law. Lublin: KUL, 2010. 210 s.
15. Corpus Iuris Canonici / hrsg. E. A. Friedberg, A. L. Richter. Leipzig: Tauchnitz, 1879–1881. 2 Bd. civ, 1472 col.; lxxxii, 1340 col.
16. Théry J. Fama: l'opinion publique comme preuve judiciaire. Aperçu sur la révolution médiévale de l'inquisitoire (XIIe–XIVe siècles). *La preuve en justice de l'Antiquité à nos jours* / éd. B. Lemesle. Rennes, 2003. P. 119–147.
17. Padoa-Schioppa A. History of Law in Europe: From the Early Middle Ages to the Twentieth Century. Cambridge University Press, 2017. XIV, 808 p.
18. Санжаров В.А. Граціан і його твір «Згода розбіжних канонів»: юридичний Ренесанс в Західній Європі у XII столітті і канонічне право. *Держава та регіони. Серія: право.* 2018. № 4 (62). С. 133–137.
19. Chiodi G. La costituzione Qualiter et quando (c. 8) e l'ordo inquisitionis nella canonistica medievale. *The Fourth Lateran Council and the Development of Canon Law and the ius commune* / ed. A.A. Larson, A. Massironi. Turnhout: Brepols, 2018. P. 281–305.
20. Санжаров В. А., Павлюк О. А., Санжарова Г. Ф. Четвертий Латеранський Собор 1215 року: традиції і новації в канонічному праві. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2022. № 6. С. 42–46. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/8.
21. Санжаров В. А. Декреталії Григорія IX. Велика українська енциклопедія. URL: https://vue.gov.ua/Декреталії Григорія IX (дата звернення: 12.09.2024).
22. Санжаров В. А. Климент V. Велика українська енциклопедія. URL: https://vue.gov.ua/Климент V (дата звернення: 12.09.2024).
23. Санжаров В.А., Мацелик М.О., Санжарова Г.Ф. Внесок В'єнського Собору 1311–12 років у розвиток середньовічного канонічного права. *Ірпінський юридичний часопис. Серія: право.* 2022. Вип. 2 (9). С. 47–56. DOI: https:// doi.org/10.33244/2617-4154.2(9).2022.47-56.

ЮРИДИЧНИЙ НАУКОВИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ
ФАХОВЕ ВИДАННЯ

www.lsej.org.ua

10'2024

Запорізький національний університет
Міністерства освіти і науки України

Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал»

№ 10, 2024

На підставі Наказу Міністерства освіти та науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до переліку фахових видань категорії «Б» у галузі юридичних наук (081 – Право, 262 – Правоохоронна діяльність, 293 – Міжнародне право)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Видавничий дім «Гельветика» 2024

УДК 34(05)

Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Коломоєць Тетяна Олександрівна – доктор юридичних наук, професор

Заступник головного редактора:

Бондар Олександр Григорович – доктор юридичних наук, професор

Відповідальний секретар:

Віхляєв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, професор

Члени редакційної колегії:

Батюк Олег Володимирович – доктор юридичних наук, доцент;
Биргеу Михайло Михайлович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Молдова);
Болокан Інна Вікторівна – доктор юридичних наук, доцент;
Ботнару Стела – доктор юридичних наук, доцент;
Бринза Сергій – професор, доктор хабілітат;
Верлос Наталя Володимирівна – доктор юридичних наук, доцент;
Войцех Войтила – доктор гуманітарних наук у галузі філософії (Республіка Польща);
Волошина Владлена Костянтинівна – кандидат юридичних наук, доцент;
Галіцина Наталя Вікторівна – доктор юридичних наук, професор;
Деревянко Наталія Зеновіївна – доктор філософії у галузі права;
Діхтієвський Петро Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Дрьомін Віктор Миколайович – доктор юридичних наук, професор;
Дудоров Олександр Олексійович – доктор юридичних наук, професор;
Ібрагімов Соліджон Ібрагімович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Таджикистан);
Кантор Наталія Юріївна – кандидат юридичних наук;
Колпаков Валерій Костянтинович – доктор юридичних наук, професор;
Копча Василь Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Курінний Євген Володимирович – доктор юридичних наук, професор;
Кушнір Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, професор;
Смирнов Максим Іванович – кандидат юридичних наук, доцент;
Стеценко Семен Григорович – доктор юридичних наук, професор;
Тернущак Михайло Михайлович – доктор юридичних наук;
Тошек Бартоломей – доктор політичних наук, професор (Республіка Польща);
Уільям Дж. Уоткінс – доктор юридичних наук (США);
Фальковський Андрій Олександрович – кандидат юридичних наук, доцент;
Федчишин Дмитро Володимирович – доктор юридичних наук;
Шарая Анна Анатоліївна – доктор юридичних наук, доцент;
Д-р Ханна Боуз – LLB, MSc, PhD, FHEA, доцент кримінального права (Велика Британія);
Д-р Брюс Вордхо – PhD, LLB, LLM, професор конкурентного права (Велика Британія);
Д-р Джейн Руні – доцент міжнародного права (Велика Британія).

Рекомендовано до опублікування вченою радою Запорізького національного університету, протокол № 3 від 24.10.2024 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1
ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Грунь О.В. ПОТЕНЦІАЛ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, В ТОМУ ЧИСЛІ Й VR ТА AR, У ПРАВНИЧІЙ СФЕРІ.....16

Єрьоменко В.О. РЕЛІГІЯ ТА НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА АБО «ПО ЧОМУ ОПІУМ ДЛЯ НАРОДУ».....20

Зінченко Н.О., Перун С.В. ЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ІДЕЇ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА І. КАНТА ТА Г. ГЕГЕЛЯ...25

Ковальчук Л.В., Міхайліна Т.В. ПРАВОВА РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСІБ, ЩО ВІДБУЛИ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ.....29

Кузьо Л.І., Сковронська І.Ю. ТРАДИЦІЇ УКЛАДЕННЯ ТА РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ У ВІЗАНТІЇ.....33

Санжаров В.А., Мацелик М.О., Санжарова Г.Ф. ІНКВІЗИЦІЙНЕ РОЗСЛІДУВАННЯ В СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ СУДОВІЙ ПРОЦЕДУРІ.....37

Сільченко Л.М., Григоренко Я.О. ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....41

РОЗДІЛ 2
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Барчук В.Б., Логінов О.А. РОЛЬ І МІСЦЕ УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....43

Боброва Т.А. ПРАВОВІДПОВІДНІСТЬ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....47

Єрмаков Ю.О., Барабаш О.О. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ПРАВА ЛЮДИНИ: ОРІЄНТИРИ Й ОБМЕЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ.....51

Карнаух О.А. У ПОЛУМ'Ї ВІЙНИ: ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ.....56

Козьміна Ю.Г., Муртіщева А.О. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: АНАЛІЗ КЛЮЧОВИХ ЗМІН 2022–2024 РОКІВ.....61

Курінний Є.В. ПРАВОВА ОЦІНКА ТА НАСЛІДКИ НАМАГАНЬ ВИРІШЕННЯ «УКРАЇНСЬКОГО ПИТАННЯ» У ДРУГІЙ РЕЧІ ПОСПОЛИТІЙ.....65

Предместніков О.Г. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАГРОЗ КРИТИЧНІЙ ІНФРАСТРУКТУРІ ТА ЇЇ ОБ'ЄКТАМ.....70

Фролов О.О., Рябуха В.Р. ПРО ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ПІДЗВІТНОСТІ ОРГАНІВ І ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....74

Щеховцова М.В., Омелько І.І. РОЛЬ ВЕРХОВНОЇ РАДИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ МІСЦЕВИХ ГРОМАД: ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ ТА ПРАКТИЧНІ НАСЛІДКИ.....78

РОЗДІЛ 3
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Аврамова О.Є., Орешич В.В. ЦИФРОВА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ОСОБИ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....81

Блаженко Т.В. НЕЗАЛЕЖНИЙ ЧЛЕН (НЕЗАЛЕЖНИЙ ДИРЕКТОР) НАГЛЯДОВОЇ РАДИ (РАДИ ДИРЕКТОРІВ): ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....84

Бужинська С.М., Губанова О.В. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ КРИТЕРІЙ ПРИНЦИПІВ ДОБРОВІЛЬНОСТІ І САМОВИЗНАЧЕННЯ СТОРІН МЕДІАЦІЇ.....88

Гориславська І.В., Касинець Д.Д. ОПІКА НАД ДІТЬМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....92

Жевелєва І.С. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ОХОРОНИ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ....95

Зеленська І.В., Гресь Н.М. РЕКОДИФІКАЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА....98

Кащук Д.А. УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДСТАВ ТА ПОРЯДКУ ЗАСТОСУВАННЯ УСУНЕННЯ ВІД ПРАВА НА СПАДКУВАННЯ....101

Книш С.В. РОЗВИТОК ТА СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У США....106

Колісник А.С. ЗАХИСТ ДІТЕЙ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ....111

Кракан Р.О., Мельниченко А.В., Лукасевич Г.О. ПРИМУСОВЕ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ НЕМАЙНОВОГО ХАРАКТЕРУ: РОЛЬ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ТА ПРИВАТНИХ ВИКОНАВЦІВ....115

Маркович Х.М. ДИТИНА МІЖ БАТЬКАМИ: ПРАВОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ПІСЛЯ РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ....119

Шпак М.В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ, ЯКІ СУПРОВОДЖУЮТЬ НАДАННЯ ПРАВОВОЇ (ПРОФЕСІЙНОЇ ПРАВНИЧОЇ) ДОПОМОГИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ В АПЕЛЯЦІЙНІЙ ІНСТАНЦІЇ....122

Якушев О.В. ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПУ ВВІЧЛИВОСТІ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ....128

РОЗДІЛ 4
ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Лоза М.В. ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНОЮ ДО МІЖНАРОДНИХ АГРОПРОМИСЛОВИХ КОМПАНІЙ....132

Олюха В.Г. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ «SMART CITY»....137

Остапенко Ю.І., Лавріненко В.Є. СИСТЕМА ПРАВОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ РИНКУ МОЛОКА ТА МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ....141

Остапенко Ю.І., Смоляна А.В. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ....145

Пархоменко М.М., Тубань О.В. ВИДИ КРИПТОВАЛЮТ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ОБІГУ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ....149

Поєдинок В.В. ПОНЯТТЯ СТАЛОГО ІНВЕСТУВАННЯ В ПРАВІ ЄС....154

Серединко А.А. ЮРИДИЧНА КЛІНІКА ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ....158

Сєрєбряк С.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИМОНОПОЛЬНО-КОНКУРЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ....162

Шулепова О.О. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СПОЖИВАЧА В ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИНАХ....166

Щербакова Н.В. ВПРОВАДЖЕННЯ DUE DILIGENCE ЯК ЕФЕКТИВНОГО ІНСТРУМЕНТУ В ПРОЦЕДУРІ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ШЛЯХОМ ЗЛИТТЯ/ПРИЄДНАННЯ....170

РОЗДІЛ 5
ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Кравцов Д.М. ПРОФЕСІЙНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ....178

Мельник М.Б. ЕФЕКТИВНІСТЬ ДОКТРИНИ ТРУДОВОГО ПРАВА В КОНТЕКСТІ РОЗРОБЛЕННЯ ПРОЕКТІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ....182

Наньєва М.І. ЗАХИСТ ТРУДОВИХ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ У СПРАВАХ ЩОДО СТЯГНЕННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ....188

Онишко О.Б., Парасюк В.М. ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ В КОНТЕКСТІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН (ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ НА РОБОЧОМУ МІСЦІ)....192

Повалена М.В. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ТРУДОВИМИ ВІДНОСИНАМИ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНЕ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ....197

РОЗДІЛ 6
ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Бредіхіна В.Л., Батир Р.Р., Федоренко А.В. GREENCOMP: ЄВРОПЕЙСЬКА РАМКА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СФЕРІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР ТА ЗАКОНОДАВСТВО....202

Бредіхіна В.Л., Павлова Д.Р. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ҐРУНТІВ, ПОШКОДЖЕНИХ ВНАСЛІДОК ВОЄННИХ ДІЙ....206

Гайворонський Д.А., Левченко В.Р. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯДЕРНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ....210

Ігнатов М.П., Савчук О.О. ЕКОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ....214

Кашкіна В.А., Литовченко М.О. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРАВА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ....219

Лагойда Т.В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ ЗМІНІ КЛІМАТУ....222

Лозо О.В. ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ЗМІНУ КЛІМАТУ: ЕКОЛОГО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ....225

Марачук А.В., Шулепова О.О. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИТЯГНЕННЯ РФ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ЕКОЦИДУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ....232

Мороз О.В. ГЕНЕЗИС НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДОКАЗІВ ТА ДОКАЗУВАННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ ЩОДО ЗЕМЕЛЬНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ У СФЕРІ ОРЕНДИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ....237

Rosokhata D.I. PECULIARITIES OF THE LEGAL REGULATION OF ENVIRONMENTAL CONTROL IN EU MEMBER STATES: A COMPARATIVE LEGAL STUDIES....241

РОЗДІЛ 7
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Азімов К.Р. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ «СИСТЕМА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ»....245

Буравська А.А., Краковська А.Є. ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ....249

Вовнюк В.І. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПРОЦЕДУРИ РОЗГЛЯДУ СКАРГ ВІДНОСНО АДВОКАТІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ....253

Гембара Г.І. СПРАВИ СПРОЩЕНОГО ПОЗОВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ....256

Дяковський О.С. ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ....260

Комарницька І.І. ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ ЗАПОБІГАННЯ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ....264

Костенко О.В., Маньгора В.В., Шапенко Л.О., Маньгора Т.В. НОВІ НАПРЯМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА ТА ДЕФІНІЦІЇ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ І ЕЛЕКТРОННОЇ ЮРИСДИКЦІЇ....268

Котляренко О.П., Матвійчук А.Б. ПРАВОВІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ СИЛ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ....275

Мазур Я.П. КІБЕРТЕРОРИЗМ ЯК ФАКТОР ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ....280

Муза О.В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ....284

Оксютенко К.В. СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ..... 287

Піскун І.І., Чунаков Р.В. СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ..... 292

Повалена М.В., Здреник І.В. ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА ПРАВООХОРОНЦІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ..... 297

Потапова Д.І., Василенко А.В., Дуравкін П.М. ПРАВОВА ПРИРОДА ВІЙСЬКОВОГО ЗБОРУ. ЗМІНИ ДО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ЩОДО ПОЛОЖЕНЬ ПРО ВІЙСЬКОВИЙ ЗБІР..... 301

Рой О.В. ГЕНЕЗА ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПОНЯТТЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО АКТУ..... 304

Саббатовський В.Ю. ВЗАЄМОДІЯ СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ У СВІТОВІЙ ПРАКТИЦІ..... 308

Скіцько О.І., Ширшов Р.А. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ..... 312

Сукмановська Л.М., Братковський В.М., Сподинський О.О. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАДІЙ ПРОЦЕДУРИ РОЗГЛЯДУ ЗВЕРНЕНЬ ГРОМАДЯН В ОРГАНАХ ТА ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ..... 316

Суховецький О.О., Георгієвський Ю.В. ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ «ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЧИСТОТИ» В ДІЯЛЬНОСТІ МЕДІА В УКРАЇНІ..... 320

Ткаля О.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ..... 324

Черкунов О.В. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ МИТНИХ ОРГАНІВ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ СТЯГНЕНЬ..... 328

Шевчук М.О. МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ..... 331

Яворський Р.І. ОСОБЛИВОСТІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ, КЛАСИФІКАЦІЇ ТА СТАНДАРТИЗАЦІЇ ВИДІВ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 335

РОЗДІЛ 8
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Батраченко Т.С. ПРОБАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ТРАДИЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ПРАКТИК В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ..... 340

Березняк В.С. НЕЗАКОННА ТОРГІВЛЯ АНАТОМІЧНИМИ МАТЕРІАЛАМИ ЛЮДИНИ..... 344

Вінніков О.А., Вінніков А.О., Віннікова О.О. СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ У ПОРЯДКУ ПЕРЕЙНЯТТЯ..... 347

Горбачов Д.М. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЗАХИСТ ПІД ЧАС ОБШУКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОГЛЯД ПРАКТИКИ ВЕРХОВНОГО СУДУ..... 351

Григорчак Д.В. ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ВЕРБУВАННЯ У ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ..... 355

Гулкевич В.Д. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА АВТЕНТИЧНОСТІ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ОКРЕМИХ ДЕРЖАВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ..... 359

Демидова Л.М. ОБОРОНОЗДАТНІСТЬ УКРАЇНИ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ..... 364

Ковальова С.С., Касинець Д.Д. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ..... 367

Колб О.Г., Дудко Є.В. РОЛЬ АДВОКАТА У ЗАПОБІГАННІ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ПЕНСІЙНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ..... 371

Ліпкан В.А., Павликівський В.І. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА..... 374

Мокроусова О.Ю. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОЛАБОРАЦІЙНУ ІНФОРМАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ..... 381

Пугач А.О. ЗЛОЧИН ЕКОЦИДУ І МИНУЛЕ ТА МАЙБУТНЄ ЛЮДСТВА: ВІД АТОМНОГО АПОКАЛІПСИСУ ДО ПРАВ МАЙБУТНІХ ПОКОЛІНЬ....388

Резніченко Г.С. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СТ. 162 КК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ....393

Самсонов О.В. ДЕТЕРМІНАЦІЯ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ....396

Сірець О.О. АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА....400

Соколов А.А., Соколова В.А. ФІКТИВНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ....404

Soloviova A.M. MARITAL RAPE: COMPARATIVE ANALYSIS OF CRIMINAL LEGISLATION IN UKRAINE AND AUSTRALIA....409

Сподарик Ю.В., Москалюк І.І. ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СПІВПРАЦЮ З ВОРОГОМ ОСІБ, ЯКІ НАДАЮТЬ ОСНОВНІ ПОСЛУГИ НАСЕЛЕННЮ ОКУПОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ....414

Сподарик Ю.В. ПРОБАЦІЙНИЙ НАГЛЯД ЯК НОВИЙ ВИД ОСНОВНОГО ПОКАРАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ....418

РОЗДІЛ 9
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Баладига С.П. ОГЛЯД СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЩОДО ДОКАЗУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ....421

Басалик С.А., Білецький В.О. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ПІДРОЗДІЛІВ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ....424

Verkhoglyad-Gerasymenko O.V. METHODS OF PROTECTING THE PROPERTY RIGHTS OF INDIVIDUALS WHOSE ASSETS HAVE BEEN SEIZED DURING THE MARTIAL LAW IN UKRAINE....427

Глинська Н.В., Рєпіна Ю.С. РИЗИК-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ЦИФРОВІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ: ДО ПРЕЗЕНТАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ (ЧАСТИНА 2. КЕРУВАННЯ РИЗИКАМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: СТРАТЕГІЯ ТА ТАКТИКА)....433

Гнєтнєв М.К., Стельмах І.С. ПОВІДОМЛЮВАЧІ ПРО ПРОТИВОПРАВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ: ТРОХИ ІСТОРІЇ....438

Євтушенко С.С., Титаренко М.В., Муханов В.В. КОМУНІКАТИВНА КУЛЬТУРА ПРАЦІВНИКІВ ОКРЕМИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДІВ ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ....443

Ковальський А.В. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ НЕГЛАСНИХ ЗАХОДІВ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗШУКУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КРИМІНАЛЬНИМИ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ....447

Кучинська І.В. ЕВОЛЮЦІЯ ПІДПІЛЬНИХ ЛАБОРАТОРІЙ: МЕТОДОЛОГІЇ, РИЗИКИ ТА БЕЗПЕКА ПІД ЧАС ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ....451

Лук'янчиков Б.Є., Стадник В.Я. СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА НЕПОВНОЛІТНІХ....455

Marochkin O.I. QUALITY OF THE LAW PROVIDING FOR THE USE OF SPECIAL (SECRET) INVESTIGATION TECHNIQUES....458

Ракіпова І.В. КОМПЕНСАЦІЯ ШКОДИ ПОТЕРПІЛОМУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ ДЛЯ УКРАЇНИ....462

Степанюк Р.Л., Удод О.А., Костенко Р.С., Драмарецька С.І. ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У ГАЛУЗІ СУДОВОЇ СТОМАТОЛОГІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ....469

Тищенко О.І., Тітко І.А. ПРАВОВА ВИЗНАЧЕНІСТЬ ТА НАЙБІЛЬШ СПРИЯТЛИВЕ ДЛЯ ОСОБИ ТЛУМАЧЕННЯ ЗАКОНУ ЯК ОРІЄНТИРИ ПРИ ВИРІШЕННІ ЮРИДИЧНИХ ПРОГАЛИН У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ....474

Ясинський В.О. ЗАПОБІГАННЯ НАРКОЗЛОЧИНАМ У СИСТЕМІ ПОВНОВАЖЕНЬ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ..... 480

РОЗДІЛ 10
СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

Бірюкова А.М., Глущенко А.О. ЗАХИСТ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДОВОЇ ГІЛКИ ВЛАДИ В УМОВАХ СХВАЛЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УКРАЇНІ..... 485

Дудченко О.Ю. ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ МІЖ ТРАДИЦІЄЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМИ СТАНДАРТАМИ: ЧИ ПОТРІБНА ПРЕДСТАВНИЦЬКА ФУНКЦІЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ?..... 489

Дурач О.А. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ РОБОТИ ВІЙСЬКОВИХ СУДІВ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ..... 493

РОЗДІЛ 11
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Андросович Л.Г. НАКЛАДЕННЯ АРЕШТУ НА МАЙНО КРАЇНИ-АГРЕСОРА ЗА ДОПОМОГОЮ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ З МЕТОЮ ЇХ ПОДАЛЬШОЇ КОНФІСКАЦІЇ..... 496

Бондаренко І.Д. КОНЦЕПТ «ВТРАТИ ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ» В КОНТЕКСТІ ВИЗНАННЯ КІБЕРАТАК ВОЄННИМ ЗЛОЧИНОМ..... 500

Воєвода М.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ШУКАЧІВ ПРИТУЛКУ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ... 504

Грушко М.В., Бааджи Н.А. ПРАВО НА СВОБОДУ ОБ'ЄДНАНЬ В ПРОФСПІЛКИ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ..... 509

Іванов А.Г. НАСЛІДКИ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІВ З ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТІВ..... 512

Капітан О.І., Різенко О.В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ У НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ..... 516

Медвідь Л.П., Васильцюн І.І. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА СКОЄННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ У КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА..... 519

Мітько М.В. ЗНАЧЕННЯ ДОКТРИНИ КОМАНДНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЛЯ ПРИТЯГНЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ КОМАНДИРІВ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ..... 524

Пелех І.В., Широка К.О. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СПОСОБИ ЗМІНИ ДЕРЖАВНИХ ТЕРИТОРІЙ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ..... 527

Polezhaka K.J. THE CONSOLIDATION OF THE ADVISORY COMPETENCE OF INTERNATIONAL HUMAN RIGHTS COURTS..... 530

Тимофєєв А.О. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ РИМСЬКОГО СТАТУТУ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ В УКРАЇНІ..... 534

Тимошенко О.О. АВТОРСЬКЕ ПРАВО НА ОБ'ЄКТИ, СТВОРЕНІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА БРИТАНСЬКИЙ ПІДХОДИ ДО ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ..... 537

РОЗДІЛ 12
ВІЙСЬКОВЕ ПРАВА

Волков Ю.М., Казначеєв Д.Г. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВСЕБІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ СИЛАМИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДЕРЖАВИ..... 541

Куртов А.І., Григоренко Є.І., Іващенко С.М., Мороховський М.Л., Куртов Д.А. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ..... 544

Леонтьєва Л.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ В УКРАЇНІ (НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ)..... 547

НАШІ ЮВІЛЯРИ

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВІТАЄ З ЮВІЛЕЄМ КАНДИДАТА ЮРИДИЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТА, ЗАВІДУВАЧА КАФЕДРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ АКАДЕМІЇ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ БОЯРОВА ВІКТОРА ІВАНОВИЧА..... 550